

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum omnia peccata à diabolo suggerantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

humores aliquando quidem vsque ad hoc q̄ totaliter usus rationis l̄getur, ut apparet in arreptitiis. Manifestum est enim ex magna perturbatione spirituum, & humorum impediri rationis actum, ut patet in freneticis, & dormientibus, & ebriis. Aliq̄n autem absque ligamine rationis; sicut & homines vigilantes & vsu[m] rationis habentes, per voluntariam commotionem spirituum & humorum, sp̄s interiorius conferuatur quasi de quibusdam thesauris educunt ad principium sensitium, ut res aliquas imaginentur. Cum ergo daemones hoc in vigilantibus, & usum rationis habentibus operentur, tanto magis & facilius percipit aliquis speciem ad principium reduc̄tā, & in eius moratur cogitatione, quanto magis a passione aliqua deriuertur: quia Philo. in eodem li. dicit, q̄ aliquis in passione existens a modica similitudine mouetur, sicut amans ex modica similitudine amati, & ideo daemones tentatores dicuntur: quia experiuntur per actus hominum, quibus passionibus magis subduntur: ut secundū hoc in eorum imaginatione efficacius imprimat, quod intendunt. Similiter etiam per commotionem sensibilibus spirituum in sensus exteriores imprimere possunt, qui secundum retractionem uel multiplicationem sensibilibus spirituum, uel subtilius uel hebetius aliquid percipiunt. Subtiliter autem aliq̄s uidet, uel audit, cum fuerint spiritus sensibiles abundantes & puri: hebetius cum contrarium fuerit, & hoc modo Aug. dicit, q̄ hoc malum per daemones illatum serpit per omnes sensus. Sic ergo patet, q̄ diabolus interiorius persuadet peccatum, imprimēdo in vires sensitivas interiores uel exteriores, per modum autem disponētis potest esse causa peccati, in quantum per similem commotionem spirituum, & humorum facit aliquos magis dispositos ad irascendum, uel ad concupiscendum, uel ad aliquid huiusmodi. Manifestum est enim q̄ corpore aliquid dispositio est homo magis pronus ad concupiscentiam, & iram, & huiusmodi passiones, quibus insurgētibus homo disponitur ad consensum. Sic ergo patet, quod diabolus interiorius instigat ad peccatum persuadendo, & disponendo: non autē perficiendo peccatum.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod cogitationes internas diabolus non potest videre in seipsis: sed in suis effectibus.

Ad SECUNDVM dicēdū, q̄ nō imprimi in imaginationem, causando formam de nouo: unde diabolus non potest facere q̄ cæcus natus imaginaretur colores: sed imprimi per motum localem, ut dictum est, & similiter dicendum ad tertium.

Ad QUARTVM dicēdū, q̄ hoc diabolus non facit præter naturæ ordinē: sed mouendo localiter principia intrinseca, ex quibus nata sunt hm̄di proueniunt, & per hoc patet solutio ad quintum, & sextum.

Ad SEPTIMVM dicēdū, q̄ eodē mō diabolus per aliquā aggregationē spirituum, & humorum facere possit, q̄ aliquid citius uel tardius digeretur: sed hoc non est ita propinquum suo proposito.

ARTICVLVS V.

Utrum omnia peccata a diabolo suggerantur.

QUINTO queritur, utrum omnia peccata a diabolo suggerantur, & uideatur quod sic. Dicitur. Damasc. quod omnis malitia, & omnis immunditia a diabolo excogitata sunt.

¶ 2. Præter. Dion. dicit in 4. c. de diu. no. q̄ multitudo demonū causa est oīum malorū; & sibi, & et aliis.

A ¶ 3. Præter. De quolibet peccatore dici posset q̄ Dñs Iudæis dixit Ioan. 8. Vos ex parte diabolo estis: hoc autē non eēt nisi peccatum oē a diabolo aliquiditer causaret. Oē ergo peccatū est ex instinctu diaboli.

¶ 4. Præter. Isidorus dicit in lib. de Summo bono, Eodē blād. mento decipiuntur nunc hoīes, quo primi parētes in paradiso decepti sunt: sed illi decepti sunt ex suggestione diaboli, ergo etiam nunc omne peccatum ex suggestione diaboli committitur.

SED CONTRA hoc est, quod dicitur in lib. de Eccle. dogmatibus. Non omnes cogitationes nostræ malæ a diabolo excitantur: sed aliquoties ex nostri arbitrij motu emergunt.

RESPOND. Dicendum, q̄ cā alicuius pōt aliq̄ dici dupliciter: vno modo directe: alio modo indirecte. Indirecte quidē, sicut cum aliquod agēs causat aliquam dispositionē ad aliquē effectum, d̄ esse occasionaliter & indirecte cā illius effectus: sicut si dicatur, q̄ ille qui siccat ligna, est occasio cōbustionis ipsorum. Et hoc modo dicendum est, q̄ diabolus est cā oīum peccatorum nostrorum: quia ipse instigauit primum hoīem ad peccādum, ex cuius peccato cōsecuta est in toto humano genere quadā pronitas ad oīa peccata. & p̄ hunc modum intelligenda sunt uerba Damasci & Dion. Directe autē d̄ aliq̄ esse causa alicuius, q̄ operatur directe ad illud, & hoc modo diabolus nō est cā oīs peccati. nō enim omnia peccata committuntur diabolo instigante: sed quadam ex libertate arbitrij, & carnis corruptione: quia, ut Origenes dicit, et si diabolus non esset, hoīes haberent appetitum cibi, & uenerorum, & huiusmodi, circa quæ inordinatio multa contingit, nisi per rationem talis appetitus refrænatur, & maxime supposita corruptione naturæ. Refrænare autem & ordinare hm̄di appetitum, subiacet libero arbitrio. sic ergo non est necessarium oīa peccata ex instinctu diaboli prouenire: si qua tamen ex instinctu eius proueniunt, ad ea cōplenda eo blandimento decipiuntur homines nunc, quo primi parentes, ut Isidoro dicit: & si qua etiam peccata absque instinctu diaboli perpetrantur, per ea tamen fiunt homines filij diaboli, in quantum ipsum prius peccantem imitantur. Non est tamen aliquod genus peccati, quod interdum ex instinctu diaboli non proueniat.

B **C** **D** Et per hoc patet solutio ad obiecta.

ARTICVLVS VI.

Utrum ignorantia sit causa peccati.

SEXTO queritur de causa peccati ex parte ipsius hoīs peccantis, Utrum ignorantia possit esse causa peccati. Et v̄ q̄ nō. Ignorantia enim causat inuoluntarium, ut Damasc. dicit: sed inuoluntarium opponitur peccato: peccatum. n. adeo est voluntariū, q̄ si nō sit voluntariū, nō est peccatum, ut Aug. dicit, ergo ignorantia non potest esse causa peccati.

¶ 2. Præter. Causa & effectus cōiunguntur: sed ignorantia & peccatum non coniunguntur, quia ignorantia est in intellectu, peccatum autē in voluntate, ut Aug. dicit, ergo ignorantia non pōt esse causa peccati.

¶ 3. Præter. Augmētata cā augmentatur effectus, sicut augmētato igne augmētatur calefactio. Augmētata autē ignorantia, nō augetur peccatum: quoniam tanta potest esse ignorantia q̄ omnino peccatum excludatur. ergo ignorantia non est causa peccati.

¶ 4. Præter. Cū in peccato sint duo, scilicet uersio & cōuersio,

Lib. 3. ca. 7. 8 medio illi

Cap. 8. in prin. tom. 3. inter opera August. 1. 2. q. 8. ar. 6

In arg. 1. & 2. citata.

Li. 3. periar. cap. 2. inter principia & media.

Ad argumēta.

Lib. 2. c. 24.

In lib. de vera religioe c. 14. tom. 1.

In li. de duabus animabus c. 10. 20 11. tom. 6.